

Potřebuje Praha moderní architekturu? A chceme výškové stavby?

Praha, 31. 5. 2018 - Nad problémy hlavního města ustrnulého v rozvoji a postrádajícího soudobou opravdu velkou či ikonickou architekturu diskutovali představitelé Prahy, Ministerstva pro místní rozvoj, tuzemští přední architekti a urbanisté s kolegy ze zahraničí na konferenci „Potřebuje Praha moderní architekturu? A Chceme výškové stavby?“. Setkání našich odborníků se zástupci Vídně a architektky z Londýna nebo Amsterdamu uspořádalo Sdružení pro architekturu a rozvoj (SAR) ve spolupráci s městem Prahou a pod záštitou primátorky Adriany Krnáčové ve středu, 30. května v Rezidenci primátorky. Ukázalo se, že západní metropole řešily nebo řeší podobné výzvy – například nedostatek bytů nebo přístup k výškové zástavbě – jaké má Praha před sebou.

„Praha má 22 stavebních úřadů, 57 městských částí a 57 starostů, což brání jejímu rozvoji. Žádné město v Evropě není tak roztržité. A pokud se nezmění stavební zákon, nepostavíme tu ani psi boudu,“ uvedla v úvodu konference primátorka Adriana Krnáčová. „Potřebujeme moderní architekturu, nejen ten Tančící dům. A aby tu mohla vznikat, je třeba zcela zásadní rekonstrukce stavebního práva. Naděje musí být permanentně zklamávána, aby mohla být nadějí,“ reflektovala Krnáčová spolu s klasikem 3,5 roku v čele metropole, která potřebuje nové byty, ale jejich povolení se téměř zastavilo. Primátorka dodala, že nechce jen „remcat“, proto sestavila pracovní skupinu, která by měla do měsíce představit deset tezí pro nový stavební zákon.

„Pokud opravdu chceme zjednodušit a zrychlit stavební procesy, nespasí nás novela, ale ani nový stavební zákon. Musí dojít k rekonstrukci veřejného stavebního práva jako celku,“ reagovala Marcela Pavlová, náměstkyně ministerstva pro místní rozvoj. Podle ní je třeba zhodnotit stávající model výkonu veřejné správy, územně správní členění státu nebo zredukovat velký počet dotčených orgánů státní správy. „Je neúnosné, aby stavebníci nosili projektovou dokumentaci na úřady v papírové podobě, správa se musí elektronizovat. Na stavebních úřadech je neúnosná fluktuace, musíme je personálně a technicky vybavit. Je třeba zavést registry státní správy s garantovanými informacemi, standardizované dokumenty a dálkový přístup,“ uvědomuje si náměstkyně. Zjednodušit kroky v pořizování územně plánovací dokumentace a zřídit výzkumnou instituci pro architekturu, urbanismus a územní plánování. To by měly být podle Pavlové další kroky ministerstva. Jak dodala, následovat by mělo politické rozhodnutí, zda je možné zredukovat počet obecných stavebních úřadů (dnes jich je 720) a zda je opravdu nutné mít specializované stavební úřady například pro dopravní stavby nebo vodní díla. Pokud by se ministerstvo chtělo pustit do všech těchto kroků – a všechny jsou potřebné, či spíše nutné - šlo by ovšem o revoluci ve stavebním právu a státní správě, zaznělo z pléna konference, které se účastnilo více než sto odborníků ze státní správy, samosprávy, architektury, urbanismu a developmentu. A je otázkou, zda bude mít Ministerstvo pro místní rozvoj dostatečnou politickou sílu taková opatření, která výrazně zasahují i do kompetencí jiných resortů i krajů, měst a obcí, prosadit.

„To je běh na dlouhou trať s velkou ambicí, my ale potřebujeme změny hned, město nečeká. Střední třída, která nebude mít kde bydlet, jej může opustit během pár let,“ reagoval na přednášku Pavlové ředitel Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy Ondřej Boháč. To, co můžeme řešit hned, je podle něho nedůvěra ve společnost. „Kvalita a krása obnoví důvěru lidí ve výstavbu možná víc než stavební zákon,“ řekl Boháč. Kvalitu by podle něho mělo zlepšit město v podobě služeb, které poskytuje investorům, ti by zase mohli zlepšit kvalitu svého developmentu.

„I když budeme mít nový zákon, pokud se nesjednotí výklad předpisů, mnoho se nezmění,“ soudí **Renáta Pintová Králová, předsedkyně Sdružení pro architekturu a rozvoj**. Podle odbornice na stavební právo je třeba edukovat i soudy, u kterých končí velká část napadených povolení. Pokud budou jejich rozsudky předvídatelné a jednoznačné, úředníci se nebudou bát rozhodovat. Dalším problémem podle ní je, že většina žalob je obstrukčních. „Když Ondřej Boháč dostane na stůl projekt, je to nevýrazná stavba, aby nikoho příliš nerozrušovala,“ popsala reakci investorů a architektů na současnou přeregulovanost korunovanou hlasitým odporem některých aktivistů. Z průzkumu, který si zadalo Sdružení pro architekturu a rozvoj u agentury IPSOS prostřednictvím aplikace Instant Research, přitom vyplynulo, že 76 procent z tisícovky oslovených Pražanů chce, aby město investovalo do nějaké veřejné budovy s unikátní architekturou.

„Ve chvíli, kdy musíme dělat konference o tom, jestli město potřebuje moderní architekturu, jsme na tom opravdu špatně,“ konstatoval **Roman Koucký, vedoucí Kanceláře Metropolitního plánu** a tvůrce nové územní dokumentace. Upozornil, že v Praze se neustále vede diskuse nikoliv o tom, jak stavět, ale o tom, že nestavět je možná to nejlepší, což považuje za zločin proti městskosti. Koucký doplnil, že Praha je velmi nízké město – z 80 procent je dvou až třípatrová, vysokých budov je v ní minimum. Metropoli je podle něho třeba v tomto směru dokomponovat. Na diskuse, zda v ní mají být výškové domy, je padesát let pozdě.

Zažitý dojem, že Pražané jsou zarytí odpůrci výšek, může být do jisté míry klamný, vyplynulo z květnového průzkumu veřejného mínění, ve kterém pro SAR agentura IPSOS oslovila 1050 Pražanů. Jen šest procent dotázaných v něm vyjádřilo zásadní odpor k výškové výstavbě. Ostatní ji v Praze připouštějí, byť část z nich jen na vybraných místech (57 procent) nebo kdekoli mimo historické jádro (26 procent). „To není vůbec špatný výsledek,“ soudí **Dušan Kunovský, majitel společnosti Central Group** - největšího tuzemského rezidenčního developera. Kunovský nevidí důvod, proč by se Praha měla držet při zemi, vyšší budovy vzešlé z architektonických soutěží dál od centra a citlivě zasazené do kontextu by metropoli neměly uškodit. „Praha musí lákat i něčím jiným než pivní turistikou a Pražským hradem. Měla by být moderním tepajícím městem s unikátní architekturou,“ dodal Kunovský. A aby se v Praze dalo bydlet, mělo by podle něho město zřídit jeden centrální stavební úřad pro velké stavby. Pak by nemuselo trvat deset let, než se podaří zrealizovat běžný bytový projekt. Zastavit nenormální růst cen bytů by pak podle něho pomohlo zrychlení změn územního plánu a odblokování brownfieldů. „Město je třeba plánovat jako metropoli pro dva miliony lidí,“ je přesvědčen Dušan Kunovský.

Zatímco v roce 1969 stály v centru Londýna dvě vysoké věže, a diskutovalo se o tom, že jsou omylem a britská metropole nemá růst do výšky, po bezmála padesáti letech si Londýn bez mrakodrapů a „okurky“ Normana Fostera v těsné blízkosti historických památek nikdo neumí představit. Nedávno tam přibyla dokonce budova vysoká 306 metrů a výšková hladina města se tak zase zvedla. „Můžeme to zastavit?,“ položila si otázku **naše nejznámější architektka Eva Jiříčná**, která žije v Londýně. „Od té doby, co lidé dokázali zvednout a položit na sebe dva kameny, mířili nahoru. Dokud budeme umět snít, půjdeme vysoko. I mravenci se snaží vylézt vysoko, jen ve svých stavbách nepotřebují klimatizaci jako my,“ konstatovala architektka. Praha podle ní snese vysoké budovy, stejně jako snesla ve středověku vysoké věže a kostely. A když je bude stavět, neměla by se spokojit se solitéry. Výškové

budovy by měly růst ve skupinách. Přednášku Jiříčná ukončila spolu s Albertem Einsteinem: „*Musíme se dívat na hvězdy, abychom byli schopni chodit po zemi.*“

„*A mít odvahu a chuť stavět,*“ navázal uznávaný **architekt a člen Sdružení pro architekturu a rozvoj Josef Pleskot**. „*Musíme mít odvahu zastavovat v Praze složitá území jako je to u stanice metra Vltavská,*“ apeloval. Město nyní prověřuje, zda by tam šla umístit nová koncertní hala pro minimálně dva tisíce posluchačů, která v metropoli chybí. Ta by se podle něho mohla stát tou ikonickou stavbou, po které město tolik volá.

Že by se Praha měla stát městem krátkých vzdáleností, vysvětloval **architekt, urbanista a člen Sdružení pro architekturu a rozvoj Pavel Hnilička**. Proto je ale třeba stavět hustě, což se projeví i v ekonomice a efektivitě města. Hranicí, od které náklady na výstavbu a údržbu technické a veřejné infrastruktury prudce rostou, je sto obyvatel na hektar. „*Při této hustotě obydlenosti začíná také fungovat pěší přesuny. Od padesáti obyvatel na hektar funguje MHD a 30 obyvatel na hektar znamená závislost na automobilu,*“ deklaroval Hnilička. Průměrná hustota osídlení v Praze je přitom jen 25 obyvatel na hektar.

Autoři Plánu správy a nakládání s památkou Světového dědictví **Jan Sedlák a Miroslav Cikán** upozornili, že v centru města, kde bývá tradičně hustota nejvyšší, klesl počet obyvatel na hektar na 50 a začíná se odtud vytrácet běžný velkoměstský život. Ten je podle nich snad ohroženější než samotné památky, hrozí nám ztráta identifikace s centrální částí města. Jedním z důvodů podle nich je, že se Praha na rozdíl třeba od Vídně v privatizaci bytů zbavila nástroje, jak život v centru ovlivnit.

O aktuálním problému Vídně, která je od loňska – a to přestože se o své památky příkladně stará - na seznamu ohrožených měst UNESCO, což znamená hrozbu jejího vyškrtnutí, pohovořil **zástupce města Vídeň Rudolf Zunke**. Vídni se zatím nepodařilo UNESCO vysvětlit, že nový 66 metrů vysoký dům na hraně ochranného pásma památkové zóny autenticitu a chráněné hodnoty města rozhodně nezničí. „*Každá generace potřebuje vlastní architektonickou řeč. Ta se přirozeně mění. My máme koncepci výškových budov, která neznamena jejich zákaz. Město z nich ale musí mít nějaký prospěch,*“ vysvětlil Zunke. Vlastník plánované budovy, která rozezlila UNESCO, se zavázal, že zrenovuje a bude se zdarma sto let starat o přilehlé veřejné kluziště. To je ve Vídni už od 19 století a město si jej přeje zachovat.

„*Ať se vám to líbí nebo ne, Praha půjde do výšky,*“ řekl na konferenci **nizozemský architekt Pero Puljiz**, který je spoluautorem ikonické radnice v Hardenbergu na východě Nizozemska a podílel se například i na plánu rozvoje města Vlasika nedaleko Moskvy. Od počátku roku 2009 je členem Dutch Green Building Council, která se zabývá udržitelností holandských měst. Odpovědí na nedostatek bytů a nákladovou udržitelnost města jsou v Amsterdamu právě výškové budovy a zintenzivnění hustoty výstavby. „*Zvolili jsme pragmatický přístup,*“ konstatoval Pero Puljiz. V Holandsku mají podle něho věže téměř ikonický význam – v jedné takové sídlí symfonie - a města používají výškovou výstavbu s kvalitním parterem a veřejným prostorem, aby lákala nové firmy, podniky a investory.